

BARIŞIN OZANI OĞUZ TANSEL ANILDI

Metin Dedeoğlu

30 Ekim 1994'de aramızdan ayrılan şair ve halkbilimci Oğuz Tansel ölümünün 13 yılında, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, "Barışın Ozanı Oğuz Tansel" adlı bir toplantıyla anıldı. Toplantıyı ODTÜ Edebiyat Topuluğu ile Folklor Edebiyat Dergisi düzenledi. Etkinliğe, Edebiyatçılar Derneği, Nazım Hikmet Kültür Merkezi, Nikbinlik Dergisi, Truva Folklor Araştırmaları Derneği, ve Türkiye Yazarlar Sendikası da destek verdi. Kongre Merkezinin Kemal Kurdaş Salonundaki toplantıya katılan altı yüze yakın edebiyat dostu arasında öğrenciler azınlıktaydı. Yazar Mahmut Makal, Remzi İnanç, Mustafa Ş. Onaran, Yönetmen Engin Ayça, Ressam Cemil Eren, düşünce hakları savunucusu Ünsal Piroğlu, Yazar Işık Kansu, Şair Ahmet Özer, yönetmen Barış Eren, Dilbilimci Güneş Müftüoğlu ve Bilkent Üniversitesi Türk Dili Bölümü Başkanı Sare Öz katılanlar arasındaydı.

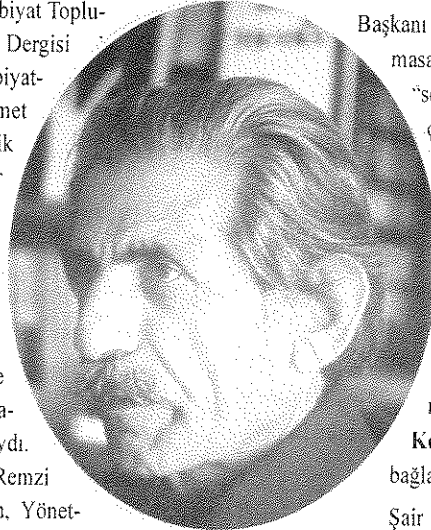
Gülşen Tuncer'in sunduğu etkinlikte konuşan Aysıt Tansel (Tansel'in kızı) babasının ma-

salları "uyutmak için değil, uyandırmak için" yazdığını söyledi. A. Tansel, "Babam, uyutulan, kandırılan ve sömürülen insanların gözünü açmak için sanat yapıyordu. Bunun dışında yapılan sanatı, iktidara yaranmak, sorunlardan kaçmak olarak nitelendirirdi" dedi. Babasının yazdığı masallarda, "kader", "alinyazısı" ve "şükür" gibi sözcüklerin hiç yer olmadığını vurgulayan Tansel, ayrıca yaşamın içindeki bütün sertlik öğelerinin yumuşatılarak anlatıldığını belirtti.

Tansel'le olan anılarını anlatan Ahmet Say, onun eşi bulunmaz bir dost olduğunu dile getirerek, Tansel'in masallarından onun eğitimi yanında daha ileri sosyalist bir düşünceye sahip olduğunu anladığını dedi.

Truva Folklor Araştırmaları Derneği Başkanı İlhan Gülek, Oğuz Tansel'in masallarıyla, F. H. Dağlarca'nın "ses bayağım" dediği Türkçeyi Kaf Dağının tepesinde dalgalandırdığını söyledi. Tansel, "usun bilimin, emeğin dokuduğu mavi dünyayı yok eden çiyenleri tanıyor ve bize anlatıyor: Bu yılan hem de oklu/ Yalanları kuyruklu/ Aşırmanın ustası/ Kel başlı, usu boklu" diye bağladı sözlerini.

Şair ve Halkbilimci -Folklor/ Edebiyat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni- Metin Turan, Tansel'in tam bir "bilinç adamı" olduğuna dikkat çekti. Tansel'in halk kültürüne ayrı bir önem verdiğini ve masallarını bu kültür doğrultusunda yazdığını anlatan Turan, "Bir eğitimi ve edebiyat adamı olarak Tansel, gelenekle bugünü özdeşleştiren en iyi yazarlardan biriydi" dedi.

Ozan Eray Canberk konuşmasında Tansel'in şiirleri için şunları söyledi: "Bu şiirler bende çağrışımlar yapıyor; eskil bir dünyanın yeni sesi gibi geliyor bana. Şiirlerde yalnız doğa yok; doğayı seven ama doğayla didişerek barış içinde yaşamak isteyen, doğaya insanmış gibi davranan biri var (...) Tansel'in şiirinin temelinde ya da arka düzleminde Sümerlerden, Hititlerden gelen eskil bir Anadolu uygarlığı var. Anadolu halklarının birbirine devreden uygarlıklarının kültürü var (...) Daha özellikli söylersek, Anadolu halk kültür birikimini kendi süzgecinden geçirerek bir bileşime ulaşmıştır. Bir halk bilgesinin, bir kırsal kesim insanının doğasından kaynaklanan bir

saygıyla kurmuştur şiirini. Elbette bu şiirin iskeletini Tansel'in aydınca bakışı ve çağcıl kültürü, toplumcu-gerçekçi

dünya görüşü oluşturur (...) Bence Tansel'in en özgün yanı, aynı kara parçasında boy atan eskil uygarlıkların şiiriyle halk şiirimizin bir birleşimini yapmış olmasıdır. Bu şiirde insancılık, barışçılık, özgürlükçülük, toplumculuk damarları sonunda bir ana damar olarak birleşir."

Varlık Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Enver Ercan, Tansel'in ilk şiirlerinin Varlık dergisinde yayımlandığını söyledi. Onun "masallarında, arkasındaki eskil uygarlıkların sesiyle konuştuğunu" belirterek, "Bence Tansel, sanatın zirvesine oturmuş bir yazar ve şairdir" dedi.

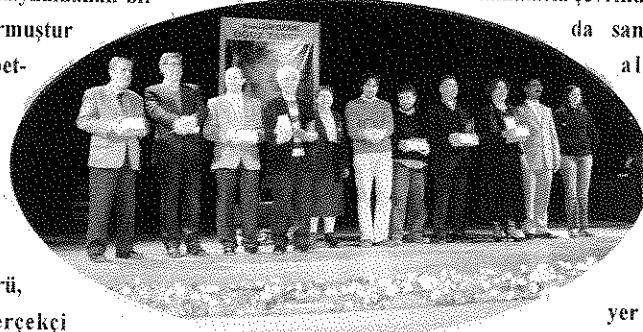
Ankara Üniversitesi Türk Dili Bölümü Başkanı Kemal Ateş de konuşmasında Tansel'in Türk diline verdiği önemden söz etti: "Tansel Türkçeyi çok iyi kullanan bir yazar ve şairdir. Bana göre iki tür yazar ve şair vardır. Birincisi sözcükleri zorlayan yazarlar ve şairler; ikincisi de, sözcükleri yazan yazar ve şairler. Tansel sözcükleri zorlayan bir şair ve yazardır."

Toplantıya gönderdiği bildiriyle katılan Kemal Özer, Tansel'in şiiri konusunda şunları söyledi. "1940'lara gelindiğinde şiir hem siyasal, hem sanatsal kuşatma altındadır. Siyasal kuşatma altındadır; çünkü, sözünü söylemesinin önüne engeller dikilmektedir. Yasaklarla kısıtlamalarla çevrilidir. Aynı zamanda sanatsal kuşatma

altındadır(...) Sanatsal kuşatmaların başında Garip şiirinden uzak durma gereği yer alıyor. Bir başka gereklilik de, Nazım Hikmet şiirinin çekim alanı dışına çıkmaktır.

(...) Kaçınmalarla eldeki olanakların kullanılmasını, ister istemez bu kuşağın şiirine ortak söyleyişler, ortak içerikler getiriyor. Oğuz Tansel'in şiirine baktığımızda, onun söz konusu genel görünümün dışına en çok çıkan ozanlardan biri olduğunu görüyoruz."

Konuşmaların ardından Türk Halk Müziği sanatçısı Okan Murat Öztürk, Tansel'in çok sevdiği "evlerinin önü mersin" -Isparta zeybeği-yle başlayan bir demet türkü sundu. Gecede ayrıca, ODTÜ Edebiyat Topluluğu üyeleri Tansel'in şiirlerini okudu.

Anma gününe katılanlar